

SCENARIUSZ LEKCJI POKAZOWEJ

Opracowany w ramach projektu pt. „Szkoła ćwiczeń w gminie Rawicz”

Nr i obszar przedmiotowy	Część IV - obszar nauczania PRZYRODNICZY
Nazwa przedmiotu	Geografia
Poziom nauczania	Klasy IV – VIII szkoły podstawowej
Liczba godzin lekcyjnych	2 godziny
Klasa	V
Imię i nazwisko Autora/-ki/Autorów	Hanna Janura
Nazwy szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Janusza Karczaka w Sierakowie
Temat lekcji:	Przez lądy i oceany.

I. **Wstęp do scenariusza (wprowadzenie merytoryczne):**

Geografia to nauka zajmująca się zróżnicowaniem powłoki ziemskiej, wzajemnych relacji pomiędzy jej składnikami oraz działalnością człowieka w ich obrębie. Geografowie na początku zajmowali się zbieraniem podstawowych informacji na temat naszej planety, np. dotyczących rozkładu lądów i mórz, gór, rzek itp. Natomiast obecnie badają powłokę ziemską zarówno pod względem przyrodniczym, jak i społeczno-gospodarczym oraz przestrzenne związki, jakie występują pomiędzy powłoką ziemską a działalnością człowieka. Uczniowie klasy piątej, rozpoczynając przygodę z geografią, poznają właśnie rozmieszczenie lądów i oceanów na Ziemi, poznają przeszłość geologiczną naszego globu. Istotnym aspektem jest również umiejętność korzystania z różnych źródeł wiedzy geograficznej takich jak globus i mapy o różnej treści. Zgodnie z poglądem konstruktywizmu uczniowie podczas zajęć będą aktywnie poznawać i rozumieć świat, korzystając z różnych źródeł wiedzy geograficznej.

We współczesnej szkole rola nauczyciela stale ulega zmianie. Wynika to zarówno

z modyfikacji wymagań edukacyjnych, jak i oczekiwań oraz predyspozycji uczących się. Nauczyciel powinien charakteryzować się elastycznym stylem pracy, czyli zmieniać i dostosowywać metody pracy oraz zakres realizowanego materiału do potrzeb i zainteresowań ucznia. Przejawiać się to powinno w uwzględnianiu możliwości intelektualnych uczących się oraz odpowiednim dostosowywaniu do nich swoich oddziaływań. Rola nauczyciela polega na usprawnianiu i ułatwianiu zdobywania wiedzy przez uczniów, a dobierając metody nauczania oraz środki dydaktyczne winien on pamiętać o różnorodności stylów uczenia się, myślenia i osobowości uczniów. Powinien stworzyć warunki do zdobywania wiedzy dla wszystkich uczących się (Gabel: 1999, Siemieniecki: 2001).

Lekcja ma na celu zachęcić uczniów do samodzielnego poszukiwania, odnajdywania wiadomości oraz pobudzenie ciekowości otaczającym nas światem.

Sposobem na efektywne zdobywanie wiedzy i umiejętności będzie korzystanie z nowoczesnych technologii.

Istotnym aspektem zajęć jest rozwijanie kompetencji społecznych. Uczniowie będą pracowali w grupie. Celem jest doskonalenie umiejętności współpracy między uczniami i dzieleniem się wiedzą i pomysłami. Powinien zmotywować ucznia do samodzielnego poszukiwania wiedzy z różnych źródeł (mapy, globus, TIK)

II. Zagadnienie metodyczne stanowiące podstawę przygotowania lekcji / cele dla praktykanta/młodego nauczyciela w zakresie rozwijania kompetencji metodycznych

1. Dobór odpowiednich metod i form pracy do tematyki lekcji.
2. Dobór i przygotowanie środków dydaktycznych.
3. Opracowanie kart pracy do wykorzystania na lekcji.
4. Umiejętność organizacji pracy w grupie.
5. Formułowanie celów lekcji.
6. Opracowanie kryteriów sukcesu.

III. Dział programowy z podstawy programowej/zagadnienia programowe

Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne

Uczeń:

1. Wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
2. Wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie świata oraz określa ich położenie względem równika i południka zerowego;
3. Wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych

IV. Treści nauczania/uczenia się

1. Globus jako model Ziemi
2. Siatka geograficzna i siatka kartograficzna
3. Podział Ziemi na półkule
4. Położenie kontynentów i oceanów na globusie i mapie świata

V. Cele ogólne lekcji (kierunki dążeń pedagogicznych w obszarze wiadomości, umiejętności, postaw)

1. Doskonalenie umiejętności poszukiwania informacji z różnych źródeł geograficznych
2. Doskonalenie umiejętności współpracy w grupie
3. Rozbudzanie zainteresowania otaczającym światem
4. Doskonalenie umiejętności wykorzystania TIK na lekcjach geografii.
5. Ćwiczenie posługiwania się różnymi źródłami informacji geograficznej: globus, globus indukcyjny, mapa świata w atlasach geograficznych oraz mapa ścienna.

6. Cele ucznia sformułowane jako czynności / wymagania

Uczeń:

1. Wskazuje na globusie i mapie świata dowolny południk i równoleżnik
2. Wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180° , zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule
3. Wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna
4. Wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
5. Wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata
6. Potrafi rozpoznać kontynenty po opisie ich położenia względem południków i równoleżników oraz oceanów.
7. Określa położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka zerowego
8. Porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów

9. Metody/techniki pracy z uczniami oraz wskazanie, jakie kompetencje kluczowe uczniowie kształtują/doskonalą podczas lekcji:

Metody pracy:

1. Pogadanka wprowadzająca do tematu lekcji.
2. Elementy wykładu, przedstawiające przeszłość geologiczną Ziemi i jej obraz współczesny.
3. Praca z kartą pracy.
4. Praca z atlasami, globusami, globusem indukcyjnym mapami świata w atlasach, mapą ścienną.
5. Praca z materiałem źródłowym: kody QR (opisujące kontynenty).
6. Praca indywidualna i grupowa.

Kompetencje kluczowe:

1. Kompetencje społeczne:

Uczeń współpracuje w grupie, dzieli się swoimi spostrzeżeniami, wymienia informacje z innymi uczniami

2. Kompetencje matematyczne:

Analiza diagramów słupkowych w podręczniku. Porównywanie wielkości kontynentów i oceanów.

3. Kompetencje informatyczne:

Uczeń odczytuje treść zakodowaną w postaci kodu QR

4. Porozumiewanie się w języku ojczystym:

Uzupełnianie kart pracy, formułowanie definicji

10. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela):

1. Ścienna mapa świata.
2. Atlasy szkolne.
3. Globusy szkolne.
4. Globus indukcyjny.
5. Tablica interaktywna.
6. Telefony komórkowe lub tablety do odczytywania kodów QR.
7. Karty pracy.

11. Przebieg lekcji z podziałem na część wstępną, właściwą i końcową¹

Przed zajęciami nauczyciel przygotowuje salę lekcyjną. Uczniowie będą pracowali w grupach 3-4 osobowych. Każda grupa będzie miała do dyspozycji: globusy szkolne, atlasy, podręczniki i karty pracy. Na środku sali będzie dostępny globus indukcyjny. Nauczyciel przygotuje również mapę fizyczną świata oraz tablicę interaktywną.

¹Zalecane jest również uwzględnienie materiałów i zadań rozszerzających (dla uczniów zdolnych, zainteresowanych daną tematyką oraz uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się).

Cześć wstępna

1. Uczniowie zostają podzieleni na grupy i siadają przy wyznaczonych stolikach.
2. Pogadanka wstępna:
 - wprowadzenie do tematu lekcji
 - nauczyciel przedstawia uczniom temat i cel lekcji
 - przypomina o zasadach pracy w grupie

Cześć właściwa

Cześć I

- na tablicy wyświetlona zostaje kula ziemską widoczną z kosmosu; uczniowie odpowiadają co można zobaczyć na zdjęciu.- uczniowie odpowiadają na pytanie „w jaki sposób przedstawiamy kulę ziemską”,
- odpowiadają na pytanie czym jest globus i jakie są jego cechy, jakie informacje można odczytać z globusu
- uczniowie wskazują umowne linie na globusie
- nauczyciel wyjaśnia, że są to południki i równoleżniki
- wyznaczeni uczniowie podchodzą do globusu indukcyjnego i rysują dowolny południk i równoleżnik
- nauczyciel wskazuje Równik, południk 0° i 180° zwrotniki i koła podbiegunowe
- uczniowie wskazują półkule N,S,E,W- podsumowanie: nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej informacje dotyczące cech południków i równoleżników
- wprowadzenie pojęcia siatki geograficznej i kartograficznej
- uczniowie w grupie rozwiązują zadania z karty pracy cz.I zadania 1,2,3

Cześć II

- na globusie możemy odczytać nazwy kontynentów i oceanów
- nauczyciel zwraca uwagę uczniów, iż w przeszłości geologicznej kontynenty tworzyły jedną całość; prezentacja zdjęcia prakontynentu- PANGEA
- uczniowie otrzymują kontury kontynentów oraz kody QR i wykonują zadanie cz.II zadanie 1- rozpoznają na podstawie opisu z kodu QR kontynenty i porządkują je w kolejności od największego do najmniejszego

- sprawdzenie wykonania zadania, przydzielenie punktów
- uczniowie podchodzą do mapy świata i wskazują kontynenty i oceany oraz uzupełniają zadanie 2, cz.II(podpisują na mapie konturowej kontynenty i oceany)
- polecenie, aby wykonać zadanie 3, cz.II

Podsumowanie

- na tablicy interaktywnej nauczyciel uruchamia grę dydaktyczną
<https://wordwall.net/pl/resource/843788/geografia/kontynenty-i-oceany>
- Uczniowie podchodzą do tablicy i rozwiązują zadanie
- uczniowie wykonują zadanie 4, cz.II na podstawie atlasów
 - nauczyciel podsumowuje lekcję, wystawia oceny za aktywność na lekcji.

12. Literatura (w tym źródła elektroniczne):

- www.ore.edu.pl – (dostęp 06.12.2021)
- www.nowaera.pl - (dostęp 06.12.2021)
- www.geografia24.eu - (dostęp 06.12.2021)
- www.wordwall.net - (dostęp 06.12.2021)

13. Załączniki do scenariusza – jeśli dotyczy (np. karty pracy, zestawy ćwiczeń dla uczniów, teksty źródłowe, ilustracje):

1. Załącznik nr 1: Karta pracy.

KARTA PRACY – „ PRZEZ ŁĄDY I OCEANY”

CZ. I

1. Uzupełnij zdania:

Globus jestZiemi, wykonany w.....

Południki i równoleżniki na globusie tworzą

Najdłuższym równoleżnikiem jest.....

Dzieli on kulę ziemską na półkulę.....i półkulę.....

Południki 0⁰ idzielą kulę ziemską nai

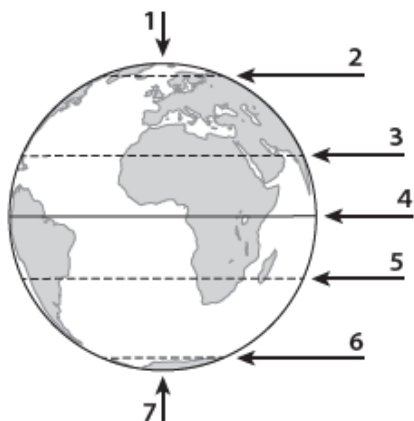

2. Uzupełnij tabelę. Wpisz we właściwe kolumny cechy południków i równoleżników.

Cechy południków	Cechy równoleżników
.....
.....
.....
.....

Źródło: własne zasoby

3. Na rysunku cyframi od 1-7 oznaczono ważne elementy siatki geograficznej. Rozpoznaj je na podstawie opisu.

Źródło: Nowa Era, <https://dlauczyciela.pl/zasob/169354,karta-pracy-przez-lady-i-oceany.docx> - (dostęp 06.12.2021)

OPIS	NAZWA LINII LUB PUNKTU	CYFRA NA RYSUNKU
Najdłuższy równoleżnik. Dzieli kulę ziemską na półkulę		

północną i półkulę południową		
Zwrotnik leżący na półkuli południowej		
Miejsce na półkuli północnej, gdzie zbiegają się wszystkie południki.		
Zwrotnik leżący na półkuli północnej		
Miejsce, w którym oś ziemską przecina półkulę południową.		
Jeden z pięciu równoleżników o określonej nazwie. Leży na półkuli północnej, między zwrotnikiem a biegunem		

Źródło: własne zasoby

2. Załącznik nr 2: Kody QR

CZ.II

1. Polecenie:

Ułóżcie kontury kontynentów w kolejności od największego do najmniejszego.

Rozkodujcie kody QR i dopasujcie opisy kontynentów na podstawie rozkodowanych kodów QR do każdego z nich.

Opisy kontynentów do kodów QR (dla nauczyciela)

1. Azja

Jest największym kontynentem świata o powierzchni ok. 44 mln km². Otaczają go 3 oceany – Arktyczny, Spokojny i Indyjski. Położony jest na wszystkich półkulach.

2. Afryka

Jest to drugi co do wielkości kontynent na świecie ok. 30 mln km². Przecina go Równik oraz Południk 0°. Otaczają go wody dwóch oceanów: Atlantyckiego i Indyjskiego.

3. Ameryka Północna

Jest trzecim co do wielkości kontynentem na świecie o powierzchni ok. 24 mln km². Położony jest w całości na półkuli północnej (N) i zachodniej (W).

4. Ameryka Południowa

Powierzchnia tego kontynentu wynosi ok. 18 mln km². Otaczają go oceany: Spokojny i Atlantycki. Przecina go Równik.

5. Antarktyda

Ten kontynent położony jest wokół bieguna południowego. Jego powierzchnia wynosi ok. 14 mln km². Jest najzimniejszym kontynentem świata. Oblewają go wody Oceanu Południowego.

6. Europa

Z innym kontynentem stanowi jedną całość. Jego powierzchnia wynosi ok. 10 mln km². Nazywany jest często „Starym kontynentem”. Kontynent leży w całości na półkuli północnej (N). Od zachodu oblewa go Ocean Atlantycki a od południa Morze Śródziemne.

7. Australia

Kontynent o najmniejszej powierzchni ok 9 mln km². Leży wyłącznie na półkuli południowej (S) i półkuli wschodniej (E).

1.

2.

3.

4.

5.

6.

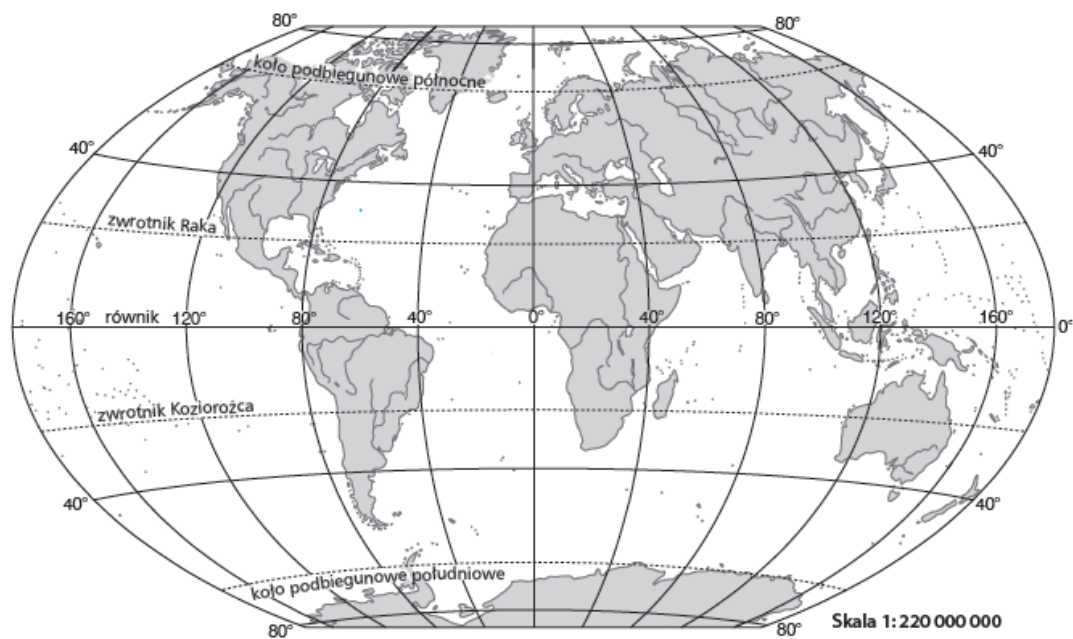

7.

Źródło: zasoby własne, generator kodów QR, https://www.qr-online.pl/index.php#qr_text_tbut - (dostęp 06.12.2021)

2. Na poniższej mapie konturowej podpisz nazwy kontynentów i oceanów.

Źródło: Nowa Era, <https://dlauczyciela.pl/zasob/169354,karta-pracy-przez-lady-i-oceany.docx> - (dostęp 06.12.2021)

3. Na podstawie opisu i mapy świata w atlasie rozpoznaj jaki to ocean i wpisz we właściwe miejsca:
- a. Ocean o najmniejszej powierzchni. Leży na nim jeden z biegunów
.....
 - b. Ocean, który oddziela Amerykę Południową od Afryki.
 - c. Ocean, który ma największą powierzchnię. Nazwę nadał mu Ferdynand Magellan
.....
 - d. Ocean, który oddziela Afrykę od Australii. Jest trzecim pod względem wielkości oceanem na ziemi
.....

4. Wykonaj zadania na podstawie mapy świata w atlasie oraz globusu:

a) Zapisz nazwy oceanów przecinanych przez:

– równik:.....

– zwrotnik Raka:.....

b) Zapisz nazwy kontynentów, których wybrzeża są oblewane przez wody Oceanu Spokojnego.

.....

c) Zapisz nazwy kontynentów leżących nad Oceanem Indyjskim.

.....

d) Ustal, na których półkulach leżą wymienione poniżej kontynenty.

Ameryka Południowa:.....

Australia:.....

Antarktyda:.....